

J E L E N K Ö R.

28. szám.

Pest szombat april. 5dikén.

1834.

Foglalát: Magyarország (kinevezések; Ferdinand fő hg.; Aradon új kórház; Kengyelatz †). Anglia (Shiel indítványa a keleti ügy iránt, Palmerston 's mások feleletivel) Franciaország (parl. viták az egyesületi törvény felett, 's annak elfogadása). Schweiz (jegyzékek a főhelyhöz, 's ennek válasza). Spanyolország (a' carlositák Vittoriát elfoglalják; egyházi jövedelmek iránt decretum; az új constitutio alapjai). Németország (Isenburg-Budingen gróf Kasselben; bajor követház; Neustadtban zavargás 's a' t). Amerika (elegy) Olaszország. Brazília. Egeyhír. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Apost. Királyunk a' m. kir. udv. Kan-
cellariához febr. 24ikéről bocsátott legfen-
sőbb határozata szerint, budai várbeli plebá-
nus és prépost Scholtz Flóriánt vaskai sz.
Márton apátjává; martz. 20iki legmagasb vég-
zése szerint pedig a' m. kir. Helytartóság ti-
toknokát gróf Erdödy Jánost helytartósági
számfeletti tanácsnokká méltóztatott kegyel-
mesen kinevezni.

Méltóztatott továbbá Ő Főlsége febr. 13i-
ki legfensőbb határozata szerint Linczy Jó-
zsef szathmári kánonokot sz. Péter bodrog-
monostori apátjává; Laurensik Keresztely be-
regi főesperes és munkácsi plebánust szabol-
csi keresztelő sz. János prépostjává; végre
febr. 25iki határozata szerint Kolaresik Ist-
ván kakasfalvai plebánust a' kassai káptalan-
hoz kánonokká; Huberth Ignác alsó-metzen-
zöfi plebánust pedig tiszt. kánonokká kegyel-
mesen kinevezni. — Fenemlített Scholtz Flo-
rián ur mint előbb a' várbeli sz. Zsigmond ká-
polnájában administrator és káplán, szinte febr.
24iki legfensőbb határozat szerint neveztetett
ki ugyanottani plebánussá és sz. Zsigmond
prépostjává.

Ferdinand kir. Főherczeg april. 3dikán
délutáni 2 órakor érkezett Budára, 's a' vár-
ban a' Fortuna nevű fogadóban szállott meg;
— ma Erdélynek indult.

Tudva van, hogy Aradon egy új, nagy
(igazán nagy) kórház emelkedik a' szülő em-
beriség befogadására. Az épület egyik neve-
zetes szárnya immár födél alatt van. Az e-
gész intézet Arad szép lelkeinek az egész
Hazára példát árasztó buzgó adakozásiból jö-
létre. Eredetileg a' fenállott vékony tehetségű
kórház egész alapértéke 4000 vto frból ál-
lott; e' tőke 1832ikig 40,663 fr. 56 kra nö-
vekedett, azontul pedig 6201 frból állott ter-
hének leróttával nem hogy apadásra jutott
volna: sőt mult 1833 júliusában kezdett új
fölépíttetése alatt, a' vetélkedő nemes áldo-
zók segedelmivel, most már az eddigi építé-
si költségek letudta után is 175,654 fr. ér-
téssel fénykedik.

Temesvár: A' görög n. egy. egyház és
illyr nemzet m. hón. 16ikán egyikét veszté
legtudósb férfainak. Ugyanis azon nap halá-
lozott meg nyálka-guta ütés által Sz. György
monostorban Kengyelatz Pál archimandrita él-
tének 70ikében. A' boldogult, (n. kikindai
születés), tanuló pályája után, mellyet a' ki-
sebb iskolákra itthon, theologiai tudományok-
ra Oroszországban, 's bölcselkedés és termé-
szeti jogtudományokra Halleban végze, még
1798ban neveztetett ki az akkori temesvári
püspök Petrovics Pétertől archimandritává;
azóta számos munkáji jelentek meg, igen tu-
dományos gazda volt, 's tagja a' pétervári
tudom. társaságnak.

A N G L I A.

Az alsóházban martz. 17ikéről Shiel ur
Orosz 's Törökország közt 1833. jan. 1sőjé-
től fogva kötött szerződéseket hozta szóba,
's indítványt tett, hogy minden erre tartozó
írományok terjesztessenek a' ház elé. Indít-
ványa támogatására következő előadást tar-
tott: 1831ben őszkor Ibrahim Syriába lépett,
dec. 3ikán elkezdé Acre ostromát, mellyet
májusban be is vett; jul. 14ikén Damaskust
vevé be, 's jul. 7ikén Homsnál megütközvén
Syria állapotját elhatározá. Ezt várni lehe-
tett; 's nem csudálhatni eléggé, hogy nekünk
Konstantinápolyban ezen egész idő alatt nem
volt követünk. Se angol, se francia követ
nem volt a' portánál. Különösen tengeri se-
gédnek kellett volna érkezni. E' szorongás-
ban a' porta Angliától kért segedelmet; de
azt nem nyert. 1832. dec. 21. a' koniehi csa-
ta történt, melly az utolsó török serget emész-
té föl. Az orosz czár, mintán Anglia a' sege-
delmet megtagadá, Murawieff generalt Kon-
stantinápolyba küldé, 's a' szultánnak barát-
ságos kifejezésekkel hajó 's szárazföldi ser-
get ajánlott. A' porta ez ajánlást csak 1833.
febr. 2ikán fogadá el. Még ekkor sem volt se
francia se angol követ Konstantinápolyban.
Ponsonby lord, ki oda volt szánva, csak 1833.
májusban ért oda. Roussin adm. febr. 17ikén
érkezett a' török fővárosba; 's 19ikén ellen-
mondott Törökország megrakatásának orosz
sereggel. A' török kormány megzavarodott

ugyan ezen előterjesztésen, de már másnap a Bosporusban feküdt az orosz hajóhad. A czári sereg az ási parton szállított ki. Roussin adm. ellenmondása félrevetett, 's a' szultán azt nyilatkoztatta, hogy országa' megmentetését orosz beavatkozásnak köszönheti. Ekkor érkezett meg Ponsonby lord követünk, Orloff gróffal egy időben, Stambulba, mi azonban a' titkon és szorosán kötött szerződés bevezetését meg nem gátolta. Midőn jul. 11ikén Coventry követe az irományok előterjesztését kíváná, a' nemes lord (Palmerston) azt veté ellen: a' tárgy még alku-dozás alatt van, 's azt csak bevezetés után ítélni meg helyesen; de azt megvallotta, hogy a' porta Angliától segedelmet kért, mi azonban tőle megtagadtatott, 's ha Anglia beavatkozik, az aegyptusi sereg haladásának gátot vethetett volna. Többire nem kétkedék a' nemes lord, hogy Russzia sergeit Törökországból azonnal kihuzandja, mihelyt a' béke helyre áll. E' beszédet a' nemes lord jul. 11ikén tartotta, 's meg sem gondolta, hogy Konstantinápolyban három nappal azelőtt, jul. 8ikán a' szultán 's Orloff gr. közt titkon némi szerződés iratott alá, mellyről kormányunk mindaddig semmit sem tudott, míg az aug. 21ikén a' Morning-Herald által ki nem hirtetett. (zaj, 's halljuk!) Mondott napon némi levelezési cikkely közelebb tudósított az érintett szerződés feltéteiről. Ezen harc- 's véd szerződésnél fogva lekötözteté magát a' porta 10 évig semmi más szövetséget sem kötni, se más nemzettől (az oroszok kivül) segedelmet kérni. Más cikkely az előbbi szerződéseket, 's a' drinápolyi békekötést erősíti meg; 3dik végre bizonyossá teszi a' portát a' nyerendő segedelem felől, mind kül- mind belső ellenség ellen. E' tárgy harmadnapra szóba jöven a' ház előtt, a' nemes lord csak azt válaszolá: Igen is kötött szerződés, de még nem tudja, milyen. Azonban, ha a' francia kormány ellenmondott, hihető, hogy a' nemes lord sem hallgatott. Hol vagynak tehát levelezései? Midőn a' francia követházban mult januárban Bignon Russzia keleti politikáját megtámadá, Broglie hg. azon nap ugyan hozzá állott, de következett napon azt állítá, hogy Russzia a' fenálló szerződéseket nem sértette meg. Thiers ur is ez értelemben volt, 's még azt adta hozzá, hogy a' porta lekötözteté magát azon hatalmak hajójit, mellyek Russziával ellenkedésben leendenek, a' dardanellákon át nem bocsátani. Mielőtt parlamentünk összeült, az egyesült francia-angol

hajósereg a' dardanellák előtt megjelent, mellyek megerősítésére az orosz semmi költséget sem kimélt. Az egyesült hajósereg azonban a' helyett, hogy Singona felé vitorlázott volna, miután a' háromszínű 's angol lobogót megmutatá, távolabb révbe futott, hol az orosz befolyás nem vala olly nyommasztó. Ezen expeditio dicsősége az admiralság első lordját illeti, de elhihetni, hogy kivitelét a' külügyek titoknoka észlángja intézé (halljuk! 's neveltség). Február. 24ikén a' Globe, mint kormánylap, uj szerződést hirtet, mellyel minden gyanút elhárítottnak akar elhíttetni, hogy később Anglia a' portával alkura lépett, mellynél fogva kalmárhajóknak az átmenés megengedtetik, de hadihajóknak nem. A' drinápolyi békekötés az orosz hajókat ugyanazon feltétel alá veté más nemzetekével, mellyek t. i. a' portával, — nem Russziával — békes viszonyban állanak. Itt a' juliusi szerződés különsege, melly szerint mind azon nemzetek hajójinak, mellyek Russziával ellenkezésben vannak, tilos a' fekete tengerbe vitorlázás. Ha a' nemes lord a' szóban forgó szerződés iránt szemesb nem lesz, könnyen elérheti, hogy az utolsó szultán nem egyéb, mint az orosz birodalom első bérnöke (sárapája) (tetszés). Jól tudom, a' nemes lord szíven viseli Anglia becsületét, üdvét, szerencsését; de attól tartok, hogy mások ármanycselei által meg hagyja csalatni magát. Hogy ez iránt helyes legyen ítéletünk, terjesztessenek elő a' juliusi szerződést illető irományok a' háznak 's a' közönségnek. A' nemzetet ez indítvány közelről érdeklí. Anglia szereti a' békét, de nem becsülete árán; ápolja a' kereskedést, de meg nem hagyja gyaláztatni magát békes közlekedés biztosítása kedvéért (hangos tetszés). Az angol nemzet bír annyi szilárd érzellemmel, hogy éjszak beharapozásinak ellenszegüljön, 's karjában erő is van elég, a' szükségesnek ismét csapás vitelére. H. Bulwer ur támogató az indítványt. „Csak kettő közt választhatott, ugymond a' külügyek titoknoka, vagy megmenteni, vagy megsemmisíteni Törökországot. Ha ez utóbbit akará, a' kívánt segedelmet megtagadhatá ugyan, de ha az első, alkalma lett volna megmutatni azt. Utána Palmerston kelt fel Shiel ur beszédére válaszlandó. Elsőben örömet jelentí, hogy a' tisztas tag indítványát olly nyiltan 's barátságosan tevé, 's a' tárgyat olly jó szeszélyben adá elő, hogy a' ház annyi fárastó dolgai után meg is pihenhet 's a' külső politikáról fecsegve kevesse mulatkozhatik is

(hallj
indítva
setén
terjesz
Ezen
hoza
ezután
hogy
volna
aegypt
is, jo
(hallj
mas
akár
fölség
tag az
seged
a' törö
kezett
hette
elfogl
rökor
nem a
azt ál
gité,
tehát
valóba
mi so
tünk
kapha
az or
a' ves
zódés
tölem
mány
len fe
hinné
bad a
mány
tást
nemz
nak,
(casu
megj
hábor
sem r
hogy
zik.
kötel
segít
ta, h
sem r
tartar
csak
vies

(halljuk! 's kaczaj) jelenti azonban, hogy az indítványhoz nem állhat, mert az elfogadás esetén egyéb régi okleveleket is elő kellene terjeszteni, mi a hivatal kárával történhetnék. Ezen kívül Shiel ur semmi fontos okot sem hozza fel indítványára támaszul. Így folytatá ezután mentségét: „Soha sem volt szokásban, hogy Anglia valamely harcza bocsátkozott volna fölség és jobbágy közt. (halljuk) Mi az aegyptusi alkirályt, habár fölségnek beillenék is, jobbágyának valánk kénytelenek tekinteni. (halljuk) Törökország történeti telve hatalmas helytartók lázadásával, 's akár fegyver, akár alku szakasztá is azokat félben, a' porta fölsége mindig fentartatott. A' tisztes tudós tag az időben is hibázik, mellyben Angliától segedelem kéretett. (Shiel: öszkor volt.) Nem, a' török ügyvivő Londonba decemberben érkezett. Anglia a' portát csak tengeren segíthette volna, 's akkor hajóhadunk máshol vala elfoglalva. Azonban noha a' britt kormány Törökországnak anyagi (materialis) segedelmet nem adott, nyujtott erkölcsit. A' tisztes tag azt állítja, minthogy Anglia a' portát nem segíté, kénytelen volt moszka segélyt keresni, tehát nincs okunk panaszra, ha az orosz őt valóban segíté. De kérem, jegyezzék meg, mi soha sem panaszkodtunk, sőt inkább örültünk rajta, hogy a' Szultán valahára segélyt kaphatott, 's én meg voltam győződve, hogy az orosz segély vissza fog vonulni, mihelyt a' veszély elmulik.“ — Ezután a' juliusi szerződésre tért. „Ha a' tisztes tag azt kérdezné tőlem: jóváhagyja vagy örömmel nézi é a' kormány e' szerződést? nemmel volnék kénytelen felelni. A' szerződésről első tekintetre azt hinné az ember, hogy az orosz hajóknak szabad a' dardanellákon átmenni, de a' britt kormány mind a' két szerződő féltől bizonyosítást vett, hogy az orosz hadi hajók a' más nemzetbeliekkel egészen egyenlő lábon állanak, még akkor is, midőn szövetségi eset (casus foederis) fordulna elő.“ Shiel ur azon megjegyzésére, hogy ha Anglia Russziával háboruban lenne, az angol kalmárhajók még sem mehetnének át, azt válaszá Palmerston l. hogy a' szerződés csak hadihajókról emlékezik. Mit Shiel nem érthete, mert a' szerződés köteleességül tevé Törökországnak Russziát segíteni. Palmerston l. még egyszer bizonyította, hogy a' kormányt e' szerződés semmiképp sem nyugtalanítja, noha nem ártand szemmel tartani azt. Ő különben az egész szerződést csak holt betűnek tartja. Palmerston után Davies 's Evans ezredesek szóltak az indítvány

mellett, mellyet czélszerűnek találtak. Különösen Evans ur igen kikelt P. ur beszéde ellen, mellynél silányabbat tőle még nem hallott. Jobb volna ugymond, Anglia és Franciaországnak költséges hajóhad-tartás helyett keleten, mindjárt elhatározó lépést tennie. Utánok R. Peel következett. „Ohajtottam volna ugymond, ha a' nemes lord (Palmerston) azon tanácsot követte volna, mellyet valaha Mausfield lordnak nyugotindiai katona kormányzóknak adott, midőn annak bizonyos pörös ügyét kellett eldöntenie. „Adja Ön, ugymond a' nemes lord, ítéletét, de okaira ugyan semmiképp se bocsátkozzék. (tetszés, 's kaczaj) Ha a' nemes lord e' tanácsot követi és Shiel ur indítványára okait, mellyek az irományok előterjesztését tiltják, elhallgatá vala, sokkal jobban tett volna, mint beszédet tartani, mellyel nem is Shiel beszédére felelt. Ha az irományokat a' miatt, mert a' dolog még nincs bevégezve, elő nem terjesztheti, meddig várjunk tehát? Azt hiszi továbbá a' nemes lord, ezen irományok nem kívántathatnak a' nélkül, hogy a' minster ne ócsároltassék. Ezt tagadnom kell. Ócsárló szándék az, mindőn a' ház a' költségeket megszavazván, tudni akarja, milly viszonyban áll az ország a' netalán kiüthető európai háboru esetében? 'S azért ne lássuk az irományokat, mert a' dolgok még nincsenek bevégezve? 'S a' belga-hollandi ügyek talán bevégezvék? (Palmerston l. azokról szerződés köttetett) Igen, de kiegyenlítetté é azon szerződés a' két országot? 3dik mentsége a' nemes lordnak abban áll, hogy a' kormány megnyugtató nyilatkozásokat vett Russzia szándékáról. 'S ha ez úgy van, miért ne láthatnók ezen nyilatkozásokat, mellyek olly következményeket szültek. A' nemes lord 4dik gyámoka sem kielégítő. Azt mondá, inkább a' hatalmak eselekvésire, mint szerződésire tekintsünk (Palmerston: mint szavaikra, mondám). Ha a' nemes lord oklevelek birtokában van, mellyek őt valóban megnyugtatták, ha a' talán izetlen levelezést nem is, azt csak kívánhatjuk, hogy azon következményt mondják meg, mellyet e' levelezés szüle. 'S' illetlen, vagy oktalan é, ha örömet képesekké akarnók magunkat tenni e' következmények helyes megítélésire? A' nemes lord azt hiszi, a' szövetségi eset soha sem fog előkerülni. Kétségkívül, ha Russziával békében maradunk; de ha háborunk támadna ellene, nem zárhatná e be előttünk Russzia a' dardanellákat? 'S ha e megtörténnék, hamis profétának állítaná magát. — Ha tehát e' négy okot egy-

bevetem, elégteleneknek kell azokat tartanom. 'S ha a' nemes lord mint minister egyszerűen nyilatkozott volna, hogy az irományokat elő nem terjesztheti, ámbár a' nemes lordot rossz logicusnak tartom, még is hittem volna egyszerű nyilatkozásának, holott most okainak nem hihetek. (halljuk! 's neveltség) A' nemes lord azt mondja: örült, hogy Russzia Törökország harczába Mehmed ellen beavatkozott, 's ha ez úgy van, akkor nem szabad többé panaszlani, hogy Törökország függetlensége vesztenék oka? (halljuk! halljuk!) Ugy semmit sem jelent, hogy ezen egész idő alatt nem volt követünk Konstantinápolyban. Küldött ugyan a' király egy követet, de az 6 hónap alatt nem volt képes Nápolyból Konstantinápolyba jutni, (halljuk! halljuk! 's neveltség.) Olly nagy volt a' veszély a' tengeren. (neveltség) Franciaország Russzia ellen szavát olly szabadon nem emelheté föl, mert Alival némileg egyetértett; de Anglia e' szemrehányástól mentve volt. Efölött Franciaország Algier megtartani szándékozott. — Utána Stanley szólott az indítvány ellen, 's a' keleti nehézségeket még az előbbi ministerium hagyományának állítá, melly 1828—1829ben a' portát segély nélkül hagyá. Az indítvány szavazás nélkül félrevetett.

FRANCZIAORSZÁG.

Martzius 17kén Broglie ur után Odilon-Barrot ur szóla, nyilványítván, hogy Beranger ur indítványát ha nem egészen is, legalább lényegére (essentiájára) nézve fogadják el. A' juliusi revolutiót ugymond oda viszik, hogy már csak a' szabadság ellen fog lázadás lenni. A' 1789ki revolutio óta valamennyi alkotmány elismerte az egyesülési just elhatárázottnak, még a' 29lik cikkely sem tagadja azt. Végre az eskütszéket ajánlja a' politikai vétségek ellen bírónak. Utána Barthe ur szólott. Ő ez állítványt vitatá: Akarjátok e a' 29lik cikkelyt eltörölni? javasoljátok tehát nyiltan egyenesen. Meg akarjátok tartani? akkor büntetéssel hatóssá tegyétek azt. A' pecsétör (B. ur) azonban tagadja az egyesülési just, miután az valamennyi alkotmányban írva volt, az 1830ki-ből pedig kimaradt. Berryer örömet mondáná a' ministernek: Ön képes volt azon törvényt, mellynek alá volt vetve, megszegni, most képes azt megsérteni, mellyet maga alkotott. Az egyesülésjog, ugymond a' szónok, a' Chartában értve van. A' mostani törvény nem magyarázója a' 29lik cikkelynek, hanem az egyesülés eltörölője. Legnagyobb büntetést kellene azokra róni, kik eléggé alávalók

's gyávák titkos clubbokra lépni azon statushatalom megbuktatására, mellynek hűséget esküttek, (valamennyien a' ministerekre néznek) de a' családok szentségibe tolazkodni nem kellene.

A' követház martz. 20kán minden javaslatot, melly némelly egyesületek számára kivétel gyanánt ajánltatott, nagy többséggel félrevetett. Ugy szunte martz. 21kén is. Martz. 26ki hírek szerint, az egész egyesületi törvény miután azon indítványokat is, mellyek tartása idejét akarák korlátozni, félrevetették, 246 szóval 154 ellen elfogadtatott. Minden felhozott indítványok között egyedül Teste urét fogadá el a' kamara, melly szerint az egyesületek vétségeiben bírósokadás a' pairkamara-ra csak tehetőleg (facultative) utasittatik, 's e' végre a' helyett, hogy az első cikkely szakasza ezt mondja „ítéljen“ — „ítélhessen“ tétetik. Martz. 21kén az egyesületi törvényvitás alkalmakor Glais-Bizoin ur az oppositio követe olly kemény kifejezésekben támadá meg a' ministeriumot, millyeket eddig a' kamarában soha vagy igen ritkán hallottak. Töb-
bek között azon padot, mellyen a' ministerek ülnek, szégyenpadnak, bitófának (Piloni) nevezé, törvény és hittagadásról (apostasie) a' ministerek szemtelenségéről 's t. ezzel rokonokról beszélt. Miután az elnök (Dupin ur) kétszer rendre szólítá, 's még sem szünt hasonló hangon folytatni beszédét, a' kamara fenytő szabályi szerint ezen ülés alatt a' szólástól eltiltatott. A' jelenés igen zajos volt. A' beszéd hevében Thiers ur e szavakat szalasztá ki: „Ön goromba“ mit noha Glais-Bizoin ur nem hallott, de másnap az ujságban olvasott, azért is Thiers urhoz irt, 's elégtételt kívánt. Mire Thiers ur azt üzente neki, hogy a' követház egyik bureaujában elvárja, hova Glais-Bizoin ur két társával meg is jelent. Thiers ur Rigny urat vivé oda magával, később d'Argout ur is oda érkezett. Barátságosan lett vége a' kölcsönös nyilatkozásoknak.

A' saoni és loirei patriote (republicanus ujság) az emberjogok társasága ellenmondását foglalja magában minden ollyan törvény ellen, melly az egyesülésjog gyakorlását gátlani törekednék. A' társaság nyilatkozatja, hogy eddigi szerkezetét meg fogja tartani, 's mint előbb, összegyülni. Pártnak fogja magát minden ollyan üldözésnél tekinteni, melly polgárok ellen egyesület miatt fog intézteni, 's annak minden módon ellen fog szegülni. — Cabet ur a' Populaire kiadója, Párisból Belgiumba szökött meg. 'S utközben Rethelből

(Arden
relmét
visszah
tott nem
ni kész
mult.
az ujol
ben a'
az össz
's az ez
túértel
resen k
vereket
ságok v
bois-A
a' korn
egyed
levél k
lapotján
Guizot
röl Ber
törvény
röl. Jó
szaható
hirtelen
mény r
volt, h
nem, d
cai pár
reghed
viselni
ugyan
ja anna
Azért

M
zékét
ni láza
erős al
földön
vedni,
ványa,
janak,
szöke
nedéki
nálai,
szöke
gyelek
tak Se
egyene
birodal
ség ne
vanság
sok ha
érdeke

(Ardenne megye) irt, hogy megsemmisítő-kérelmét (cassatio) az ellene hozott ítélet ellen visszahuzta. Az 1832 mártz. 17kén feloszlatott nemzeti őrség Grenobleban, újra szerkezni készül, miután a' törvényes határidő már elmúlt. De már most új nehézségek támadnak; az újlag választott tiszti kart, melly különben a' ministeriumnak semmikép sem tetszik, az összes nemzeti őrség előtt ki kell kiáltani, 's az ezredes azt állítja, hogy a' törvény betüértelme szerint a' nemzeti őrségnek fegyveresen kell ki lépni. E' végre annak a' fegyvereket ismét ki kellene adni, mitől a' hatóságok vonakosznak. — Mondják, a' király Dubois-Aimé ur javaslatát helybenhagyá, melly a' kormányt hatalmazza fel a' Napoleon ház egyes tagjai visszahatására. — Egy párisi levél következőleg ír Franciaország jelen állapotjáról: Az egyesületi törvény vitája alatt Guizot uré volt a' pálmá. Az oppositio részéről Berryeré. A' közönség már többé nem a' törvényről aggódik, hanem következményeiről. Józan elmék attól félnek, hogy azon visszaható mozgás, mellybe a' kormány bukott, hirtelen, azért ügyetlen. A' kormány ezen kemény rendszabásinak első következménye az volt, hogy sokan, kik a' ministeriumnak ugyan nem, de a' királynak hűvei voltak, a' republicai párthoz állottak. Ezen párt lassanként öregbedik, 's egykor élethalálra fog háborút viselni a' juliusi királyság ellen. A' kormány ugyan építeni akar, de még nyomát is elrontja annak, mi bátorsági eleméül szolgálhatna. Azért reszketnek is a' jövő előtt.

S C H W E I Z.

Mártz. 6kán a' német szövetség is jegyzéket küldé a' főhelyhez, a' sardiniai 's badeni lázasztás következtében. Különösen azon erős akaratját fejezi ki, mellynél fogva német földön semmi zendítést meg nem akar szenvedni, 's a' szomszéd birodalmaktól megkívánja, hogy e' népjogos kötelességnek hódoljanak, azután reményét, hogy Schweiz azon szökevényeket, kik azt nem csak csendes menedékkül, hanem zendítésfészkül akarják használni, kebléből minélelőbb eltávolítandja. E' szökevények közt pedig nem csak azon lengyeleket érti, kik Franciaországból nyomultak Schweizba; hanem azon németeket is, kik egyenesen, vagy nem egyenesen a' szomszéd birodalmak háborításán munkásak. A' szövetség nem is kételkedik, hogy Schweiz e' kívánságot, melly nem csak a' szomszéd státusok hasznát, hanem Schweiz saját jól értett érdekét is illeti, teljesíteni; mert csak így

felelhet meg azon állásnak, mellyel az európai birodalmak közt bír. A' főhely választ bocsátott a' német szövetséggyűléshez, a' vürtembergi, 's badeni külügy-ministeriumhoz, Ausztria, Bajorország 's Baden követihez Schweizban, azon jegyzékre, mellyben az említett hatalmak a' sardiniai történetek végett a' főhelyhez irtak. E' helyek jönnek abban elő: Mielőtt a' főhely arra, hogy azon szökevények, kik a' szomszéd birodalmak csendét háboríták, Schweizból eltávolíttassanak, már kinyilatkoztatá mind a' főhely tanácsa, mind polgármestere, hogy azon szökevények, kik Szavója háborításában részt vettek, vendégszeretősökre méltatlanok, az illető végvári cantonokat pedig felszólítja, hogy azon szökevényeket Schweiz földéről távoztassák el. E' rendszabásoknál a' főhely azon elvből indult ki, hogy minden statusnak joga van idegen szökevényeket befogadni, kik csendesen viselik magokat, melly jogot valamint Schweiz eddig fentartá, ugy ezentúl is sérthetlennül fen tudandja tartani; de ezen jog mellett azon kötelesség is áll, hogy olly szökevényektől, kik az ajánlott menedékkal visszaélnék, 's azt szomszéd birodalmak nyugtalanítására fordítják, hasonló cselekvényre minden lehetőség elvonassék. Mi azon szökevények igyekezetit illeti, kik Sardinia csendét háborgatni akarták, rájuk nézve a' főhely azon meggyőződésben van, hogy mihelyt hírért vevé törekvésöknek, mindent megtett, mit népjogos kötelességek olly birodalmak iránt megkívánnak, mellyekkel barátságos viszonyban áll; szinte arról is még van győződve, hogy a' végvári cantonok is mindent megtettek, hogy a' szomszéd birodalomtól erőszakos kísértéseket elhárítson, 's Genf valóban el is fogata egy sereg szökevényt, még mielőtt Szavója határra jutottak. Ha azonban Schweiz teljesen nem tehette is, mit örömet ohajta tenni, azon nem csudálkozhatni, midőn hatalmas birodalmak sem kerülhettek ki ez utóbbi időkben hasonló rendtelenségeket, mellyeknek mindazáltal több módjok lett volna. A' restség szemrehányása ennél fogva alaptalan, 's még alaptalanabb a' köztétkesség állítása, mellyel Schweizot okolják 's a' t.

SPANYOLORSZÁG.

Memorial-Pyrenée: Epen, midőn a' párisi hírlapok 's privát levelek a' Pyrenéeknél figyelő francia tábor felosztását vagy legálább kevesítését hirtelik, új fellegekkel borul a' határszéli horizon 's azóta napról napra fenyegetőbb. A' polgár-háboru új dühvel fej-

leng a' félszigeten 's a' két félnek, hozzánk, mint merőn változó szerencsével küzdőknek, örökös berontásitól tarthatunk. Már jelentik is Oloronbuljött legujabb hírek, hogy carlosita maraudeurók (kalózkodók) francia földön tesznek zaklatásokat élelmi-szerekért. Azért távol attól, hogy a' beütések ellen intézett rendszabások épen illy kétes pillanatban szüntessenek meg, inkább azok nagyobb és sikeresb terjedelműt ohajtjuk; és szerencséseknek tartjuk magunkat, ha csiklándósb történetek nem készítenek, azokat legalább a' mostani állásban elégeknek tapasztalni. A' párisi börzén már mártz. 21ikén kellemetlen hírek szárnyaltak a' királyné ügyére. Sokan Vitoriat a' carlositák hatalmába jutottnak bizonyíták, 's mint más és harmadnap később lapok erősítik, egész megvalósulással. Zumalacarreguy 15ikén 3—400 emberrel Estella táborhelyéből kikelve, más napon a' várashoz jutván azt egyszerre három oldalról támadta meg és szörnyű vérontás közben elfoglalta; azonban csak három óráig tartózkodott a' városban, 's azután nyomban ismét táborába tért, hol gen. Lorenzo seregeit ostromzárban tartja. Következő a' hivatalos tudósítás, melyet ezen elfoglalásról Zumalacarreguy Navargasba a' kormányzó-juntához intézett: „Szerencsém van Excádnak jelenthetni, hogy én ma reggeli 9 órakor seregimmal Vitoria várost három különböző ponton rohantam meg; a' bal szárnybeli hadláb gyorsan rontott be egész a' főpiaczig és sok vért ontott az ellenségben, mellynek egy része csak az által menekedett kezünkből ki, hogy magát házakba rejté el. A' jobb szárny támadó hadlába egybevonult, mivel háta mögött egy 200 fő csapat peseteros (zsoldos rendetlen katonaság) jelent meg támadólag. A' hadláb ezeket körül fogá, megveré 's makacs ellenszegülésükön fölkeseredvén, egyről egyig kardra hányá. Örömbuzongásra derültek csapatink e' kevésbe került győzödelmen 's ezerszer kiáltozák „éljen a' király“! Én őket három óráig marasztám a' városban, 's azután indulót fuvattam vissza a' táborba. Veszteségünket egyesekben még ki nem nyomozhatám, de bizonyossá tehetem Excádat, hogy az igen csekély. Reménylem közelebb körülményesen fogom értesíthetni. A' seregek, minthogy egy huzamban 12 órai zaklatott menéstőnek, fáradtak voltak ugyan, de mind a' mellett a' legnagyobb hévvel ütköztenek. Isten tartsa Excádat 's a' t. Zumalacarreguy.“ E' történetben leginkább csudálják a' bayonnei hírlapok a' hosszú utat, mel-

lyet a' seregek egy huzamban tettek. Estella 14 lieuenyire esik távol Vitoriatól, 's a' seregek innen 15ikén megindulva, 16ikán Vitoriat foglalva, 17ikén Estellába megtérve, valóban buzgó erőt fejtének ki. Gen. Lorenzo zárt állapotjában segédért folyamodott Quesadához, de mire ennek magának is szüksége van. A' királynéiak nem mernek állásaikból kimozdulni, 's a' támadó harcizást a' carlositák üzik. Az arragoniai ujonczok csapatoként szöknek 's Navarrában Zumalacarreguy zászlójihoz szegődnek; számuk itt már néhány rendes osztályra nőtt. A' határon egy ember fogatott el, ki Perpignanból csomó levéllel ment Merinohoz, a' mostan Pozánál (Burgos közelében) újra sereget gyűjtőhez. Bizonyosnak hirtelik továbbá, hogy sikerült volna carlositáknak a' Pamplonába vezető ivóviz-csatornákat elmetszeni, 's készüléket tenni a' város ostromlására. Urbachtól Pamplonáig mindössze 4000 carlosita áll fegyverben, 's Bilbao közelében egy más tetemes csapat, melly e' város megrohanására fegyverkezik. Gróf Penne Villemurt V. Károly Navarrában a' fő junta fejévé nevezé ki. Magában a' fővárosban, mint onnét 16ikáról költ levelek jelentik, már három nap óta folyvást nagy forrongás uralkodik. Burgos lakását örök védik, 's a' corregidor több ízben nyilvános gyalázással illeteték a' városi katonaság által. Erős patrouilleok járnak az utcákat. Saragossában a' liberalis fél, Toledoban pedig a' kir. őrsereg két ellen-véleményű osztálya támasztott zendülést; Sevillában ismét a' carlositaság. Madritban 11ikén egy decretum hirdetteték, melly szerint a' nemzeti hitel megerősítése tekintetéből, előlegesen is valamennyi megürült praebendák, kánonoksgok 's egyéb egyházi czimek jövedelmei, azokat kivéve, mellyekhez lelki pásztorság vagy valódi hivatal van kötve, felfüggesztettek, 's kizárólag egyedül a' status-adósság fogyasztására rendeltetnek; föntartván a' királyné magának a' just, idő közben az egyháznak vagy statusnak teendő kitünőbb szolgálatokért, azokkal némellyeket megjutalmazhatni.

Egy spanyol hírlap, mint állítja hiteles kutfók után, következő alapvonásit közli a' leendő spanyol constitutionak: „Az ország régi törvényeiből sok kétség keletkezik és sokféle magyarázhatóság a' cortesek összehívás-módja és joga iránt. A' jelen kormány az ország institutióit lehetőségig egyenlő fokra szándékozik emelni a' többi képviselői or-

szágo
követ
A' ka
egysz
ször
hihass
hassa
ször
püspö
zok k
tehets
50, e
ni 's
porita
lassza
válasz
azutár
májár
követ
három
széirá
költsé
jövaha
tások
nak;
mány
vétele
első t
be ter
a' spa
zárja.

H
burg-
rába
tő vá
a' gró
birtok
kiván
határo
saig
minist
első
közlé
Az o
bocsá
vetsé
deshe
egysz
el ne
gyüle
ország
nyesi
vizsg
ják a

szágokéival; különösen a' cortesekre nézve következőkben vélekedik megállapodni: 1) A' kamarák minden két esztendőben legalább egyszer, 's ha a' kormány úgy vélné többször is egybegyűljenek. A' gyűlést a' király hívassa össze, hosszíthassa vagy föloszlat-hassa; 2) a' főrend kamarájában most legelőszőr 20 grand foglaljon helyet, továbbá 10 püspök vagy érsek, 6 castiliai czimes, és azok közül, kik magokat az országban észtehetség 's vagyonság által kitüntetnék, 50, ezeket a' követkamara fogja kinevezni 's ha tetszik jövendőben, e' számot szaporítani; 3) a' második kamarát a' nép válassza. Minden község választ egy vagy két választó férfit a' népségi számhoz képest, kik azután, a' francia választó-gyülekezetek formájára biztossággá alakulván, válasszák a' követeket. Minden 200,000 népségre eshetik három követ; e' népség száma az utolsó összeírás szerint vétetvén; 4) mind a' kormányköltségi mind a' jövedelmi budget a' kamarák jóváhagyása alá terjesztetik; fölötte a' vitatások szabadon és tartózkodás nélkül folyhatnak; azonban a' törvény sanctiojában a' kormány korlátlan vetoval birjon, valamint fölvetelésben kezdeményi joggal; 5) egyike az első törvényeknek, mellyek a' kamarák elibe terjesztetnek, az lesz, melly d. Carlost a' spanyol koronából minden ivadékostul kizárja.

NÉMETORSZÁG.

Kasselből írják, hogy a' követház Isenburg-Büdingen gróftot kénytelen volt a' kamarába mint főrendüt befogadni. A' törvényesítő választmány a' befogadás ellen volt, mert a' grófnak nem vala törvényesen megkivánt birtoka, a' kormány azonban bebocsáttatását kívánta. A' választmány mind e' mellett azt határozá, hogy a' főrendek a' parancs vitatásáig be nem fogadhatják. Következő nap a' ministeriumban is előfordult ezen dolog, 's az első országbiztos titkos ülést kivánt nyomos közlésekre. E' titkos ülés 10ikén meg is volt. Az országbiztos a' kormány nevében a' bebocsáttatást sürgeté, hogy e' dologban a' szövetség beavatkozása, mellyet e' főur, (Standedherr) megkeresni készül, kikerültessek; egyszersmind nyilvánítá, hogy mig e' vita el nem hárítatik, a' ministerium az országgyűléssel semmi érintésbe sem akar jöni. Az országgyűlés azt határozta, hogy a' törvényesítő választmány végzését még egyszer vizsgálata alá vegye, 's véleményét adja. Mondják az országbiztosnak zsebében volt már a'

felső parancs, mellynél fogva, ha a' Rendekek javaslatát félre vetnék, az országgyűlést eloszlassa. Azóta nyilvános ülés nem volt, azonban 13ikán a' gróf befogadtatása szótöbbséggel határozott el. — Münchenben a' bajor követház ülésében tudósítás olvastatván fel azon törvényterv felett, melly a' királyi költségek állandóságát javasolja, az, e' törvényjavaslatra nézve először is azt mutatja meg, hogy a' kamarának jusa van állandó költséget kitűzni, 's hogy ez az alkotmányos monarchiával szembe nem ütközik; minthogy az országló háznak a' statusjóságokkal egybekapcsolt javain fekvő teher, csak azért sem lehet az uralkodó költségire nézve önkénynek kitéve, nehogy ez legyen országában egyedül, kinek jogai védelem nélkül volnának. Előszámláltatnak továbbá valamennyi uralkodók viszonyai a' személyes költségire nézve, 's kimutattatik, hogy egyedül Bajorország uralkodója személyes (privát) költségei állapíttatnak meg 6 évről 6 évre. A' tudósítás ezután azon kérdésre megyen által: minő mennyiségben állapíttassék meg tehát a' személyes v. privat költség? Melly kérdésre azon választ adja, hogy az 1831iki költséget elfogadhatni állandó mennyiségül. Végre azon kérdés is előfordult: valjon mindig az uralkodó halálaig, vagy általjában állandó privat költség állapíttassék e meg? Számosan szólottak a' költség állandóságáról általányosan, de szóltak sokan annak csak az uralkodó élet idejére terjedéséről is. Miután az általányos vita bérekesztetett, az egyes cikkelyek vétettek elő. Az elsőnél csak azon indítvány talált némi támogatást, melly a' privat költséget az uralkodó életidejére akará szorítani; azonban ez is változatlanul fogadtatott el. A' többi cikkely iránt semmi vita sem támadván, az egész törvényjavaslat 97 szóval 6 ellen elfogadtatott. — Berliu hírek szerint ezentul azok, kik hivatalokra készülnek, 's megvizsgáltatnak, nem utókori munkájok szerint ítéltetnek meg, hanem azok szerint, mellyeket törvénytanuló idejökben készítettek.

Bajor-Neustadtból martz. 21ről következőt ír: Martz. 16ikán estve 7 $\frac{1}{2}$ órakor az ugy nevezett városutczában ismét a' szabadelmük ismert dalát kezdék zengeni. A' békebiró erről tudósítatván meghagyá a' kir. csendőrségnek: tiltanak el a' rendbontókat a' lármától, mi azonnal meg is történt; de a' helyett, hogy engedelmeskedtek volna, a' csendőrököt gunyszókkal fogadták. Midőn ezek a' rendzavarók közül némelyeket elfogni ké-

szülének, az elsőbbek közül valami 30. bot-tal, 's fejszével 's a' t. fölfegyverezve meg-rohaná a' csendőrséget, melly e' felett még sűrű közápport volt kiállani kénytelen, 's vég-re süker nélkül visszavonulni. Egy csendőr kődobással arczon sebesített meg, 's az osztályos general fejszével üttetett volna a-gyon, ha egy csendőr nem fogta volna fel kardjával a' csapást. Meg kell jegyezni, hogy még a' házakból is kövekkel hajigáltak. Kün képzelni sem lehet, mi gyalázatos módon sér-tegetik ezen emberek a' csendes polgárokat. Igy p. o.: a' jobb érzelmű polgárok elibe pök-dözni napirenden 's divatban vagyon. —

A M E R I K A.

Ujyorki levelek febr. 15dikeig jelentik, hogy a' zavar 's aggodalom még mindig nö-vekszik. Mióta febr. 5ikén Jakson az egye-sült statusok bankjából a' kiszolgált katonai pénzeket is ki akará venni; a' dolog még a' kamarák választmányinál forog. A' praesidens ministeriumában szakadás van, mint mondják, de ő rendülhetlen; a' bank úgy mond a' kor-mánypénzeket nem kapja meg ismét, míg őt Jakson Andornak híják. — Demeraran 's Es-sequedoban 1834. martz. 15őjétől fogva tilal-mas a' rabszolgákat testileg büntetni békebi-ró jelen nem létében. — A' törvényszegő 20 font ster.gel, 's 3 hónapos fogsággal bünhö-dik. Kivételnek e' törvény alul 10 évnél ki-sebb koru fi, leány, 's iskolás gyermekek. —

OLASZORSZÁG.

Nápolyból: Leopold hg. siciliai alkirály egybekelése Mária hgasszonnyal a' francia király leányával semmi kétséget sem szenved többé, 's a' menyekzöt e' tavaszon fogják ül-teni. Mondják a' királyné maga fogja leányát Nápolyba kísérni. A' nápolyi királyné hus-vét-utánig Romában marad, 's girandola fog az angyalvár tetején tiszteletére lobogni. A' szentséges Atya a' királynét viszont megláto-gatá; 's egy nappal azelőtt statutitoknokát is Bernettit, mit legnagyobb kitüntetésnek vesznek, mellyel a' pápa kardinalt megtisz-telhet. Az időjárás olly kellemes, minőre ezen évszakon még nem emlékeznek. Hat hét óta nem volt eső, a' mezők úgy kiasztak, hogy

a' gabona, 's minden gyümölcs végett nagy aggodásban vagynak; ehez még néhányszor ártalmas dér is járult. —

B R A Z I L I A.

A' Moniteur kövezkező híreket közöl Bra-ziliából, mellyek velejét ugyan tudjuk, de kö-zelebbi körülményeit itt látjuk először: „Riő-ban a' katonaságból azok, kik d. Pedro meg-buktával helyöket vesztek, egyesültek, 's ezen egyesületjüket, valamint terveiket is épen nem titkolák. Az ifju császár születésnapján azon házban, hol az egyesület gyűlést tartá, átvilág-ló képet illesztének fel, melly Pedro braganzai hget ábrázoló körülvéve fővezereitől; a' nép össze-csoportozott, 's hangos lármával kíváná az át-világ-ló kép levétetését. A' hatóság a' nép meg-nyugtatására ezt csakugyan le is véteté. Az egyesület azonban, meggyalázottnak tartván magát, fenyegető állást vön, lapjai hirlélek, hogy azt még meg tudja bosszulni, 's valamen-nyi tagjait összehívá. A' nép ellenben ujdön összecsoportozott ezen gyűlést meggátolni, 's a' kormány határozás föllépését sürgette. A' gyűlés ugyan elmaradt, 's a' kormány minden kitelhető módot elő is vett a' rend-fentartásra. Néhány nappal később a' sereg fővezére napiparancsot bocsáta, mellyben azon alkot-mányi rendelést, mellynél fogva katonának po-litikai czélokbaól egyesülni tilos, megújítá. Az ifju császár gyámja hivatalától föllüggesz-tetett, 's helyébe időlegesen, míglen a' kamara elhatározza, Itanhaen marq. tétetett. Az egye-sület többé össze nem gyült, 's a' nyugalom helyre állott 's azóta nem is háborították. A' kormány e' súlyos helyzetben mind a' népbe mind az idegenekbe bizodalmat önte maga iránt. A' kamara maj. 3kán fog összegyülni a' sok halmozott bajt elhárítandó.

E L E G Y H I R.

Schweizban a' lengyelség csendhez köze-lít. Waadttal 's Genffel kötött szerződésnél fog-vást a' Wiflisburgban tanyázó 92. lengyel közül 85. a' berni cantonban marad, a' Genfben maradt 41ből Bern 39. bocsát be. A' waadtlanti ka-tonaság a' lengyelséget Freiburgon keresztül a' berni határig kísérte, honnan az előszabott útparancs mellett jövendő tanyahelyökre men-nek. —

A' gabona pesti piaczi ára april. 4ikén 1834:				P é n z k e l e t:			
poz. m. vál gar.	legjobb	közép	csékély	poz. m. vál gar.	legjobb	közép	csékély
Tisztabuza	110 $\frac{1}{2}$	106 $\frac{1}{2}$	100	Zab	42 $\frac{1}{2}$	42	40
Kétszeres	78 $\frac{1}{2}$	73 $\frac{1}{2}$	66 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—
Rozs	57 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	—	Köleskása	—	120	—
Arpa	54 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	48	Kukoricza	53 $\frac{1}{2}$	52	50 $\frac{1}{2}$

Bécs april. 15őjén középar pengő pénzben.			
Status 5 pC. kötel.	97 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	56 $\frac{1}{2}$
„ 4 pC.	88 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
„ 1820 ^{ki} köles.	203 $\frac{1}{2}$	Bankrészvény	1246
„ 1821 ^{ki} „	137 $\frac{1}{2}$	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helme c z y. Nyomatja Lan d e r e r.